

Vergaderjaar 1984–1985

18 857

**Sport en Minderheden**

Nr. 2

**NOTA****Inhoudsopgave**

|                                                                              | Blz.      |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Inleiding</b>                                                          | <b>4</b>  |
| 1.1. Algemeen                                                                | 4         |
| 1.2. Doelgroepen                                                             | 4         |
| 1.3. <i>Voorgestelde hoofdlijnen</i>                                         | 5         |
| <b>2. Een situatieschets</b>                                                 | <b>5</b>  |
| 2.1. Sportbeoefening door minderheden                                        | 5         |
| 2.2. Beleid                                                                  | 7         |
| <b>3. Knelpunten</b>                                                         | <b>8</b>  |
| 3.1. Algemeen                                                                | 8         |
| 3.2. Voorlichting en informatie                                              | 8         |
| 3.3. Drempels op sociaal-economisch en cultureel gebied                      | 8         |
| 3.4. Voorzieningen                                                           | 9         |
| 3.4.1. Leiding en begeleiding                                                | 9         |
| 3.4.2. Organisatorische voorzieningen                                        | 9         |
| <b>4. Uitgangspunten</b>                                                     | <b>10</b> |
| 4.1. Algemeen                                                                | 10        |
| 4.2. Sportbeleid voor minderheden                                            | 10        |
| 4.3. Verantwoordelijkheden                                                   | 11        |
| <b>5. Beleidsvoornemens</b>                                                  | <b>12</b> |
| 5.1. Algemeen                                                                | 12        |
| 5.2. Promotieprogramma                                                       | 12        |
| 5.3. Openstelling en ondersteuning van algemene en categoriale voorzieningen | 13        |
| 5.3.1. Ontwikkeling van ondersteuningsmogelijkheden                          | 13        |
| 5.3.2. Subsidiering van landelijke activiteiten                              | 14        |
| 5.3.3. Ontwikkelingsprojecten                                                | 14        |
| 5.4. Stimulering van vrijwilligersinbreng                                    | 15        |
| <b>6. Financiering</b>                                                       | <b>16</b> |
| <b>Samenvatting</b>                                                          | <b>17</b> |

## 1. INLEIDING

### 1.1. Algemeen

In de notitie «Accenten Sportbeleid» van 1984 en in de Minderhedennota van de regering van 1983 is een afzonderlijke nota over het sportbeleid voor minderheden aangekondigd. Met de nu voorliggende nota wordt aan dat voornemen gevolg gegeven. Tevens wordt met het uitbrengen van deze nota uitvoering gegeven aan de resolutie over sport voor minderheden die tijdens de 3e conferentie van Europese Ministers verantwoordelijk voor sport in Palma 1981 werd aangenomen. Overheidsinstanties en organisaties van particulier initiatief worden in die resolutie uitgenodigd programma's te ontwikkelen, die erop gericht zijn de sportdeelneming van leden van minderheidsgroepen te bevorderen.

Daar waar in deze nota een duidelijke relatie aanwezig is met het door het Ministerie van Landbouw en Visserij gevoerde beleid op het gebied van Openlucht recreatie zal afstemming plaatsvinden conform de tussen de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en van Landbouw en Visserij overeengekomen taakafbakening.

Aan sportbeoefening ligt een aantal waarden als zelfontplooiing, vrijheid, gezondheid, respect voor elkaars integriteit, maatschappelijke participatie, relatiebevordering en het bieden van keuzemogelijkheden tot zinvolle vrijetijdsbesteding ten grondslag. Deelneming aan sport en sportieve, recreatieve activiteiten biedt een ieder die dat wenst in belangrijke mate de gelegenheid deze waarden te realiseren. Al geruime tijd wordt er door de rijksoverheid naar gestreefd de mogelijkheden daartoe zoveel mogelijk te verruimen en toegankelijk te maken voor hen die daartoe nog niet of onvoldoende de kans kregen. Dat geldt vooral voor actieve deelnemers, doch ook voor sporttechnische en bestuurlijke begeleiders, recreatieleiders, scheidsrechters en vele anderen die bij sport zijn betrokken.

De specifieke geaardheid van de sport biedt in beginsel goede mogelijkheden tot het leggen van contacten tussen individuele leden uit alle groepen van de bevolking. Deze contacten vinden veelal in een ongedwongen en ontspannen sfeer plaats, in neutrale omgeving met eigen regels en gedragscodes.

Barrières in het sociale verkeer die elders vaak gehandhaafd blijven en een zekere distantie tussen leden van de meerderheid en van minderheidsgroepen veroorzaken, kunnen ongemerkt wegvallen bij deze activiteiten. De onderlinge communicatie wordt daardoor bevorderd en relaties komen daardoor op gemakkelijkere wijze tot stand.

Sport- en spelbeoefening is ook een terrein waarin culturele verschillen minder als zodanig worden ervaren, dan wel door de spontane wijze waarop de uitwisseling van culturele verschillen veelal plaatsvindt, van elkaar worden geaccepteerd. Vooroordelen daaromtrent bij leden van de bevolking die wellicht aanleiding geven tot discriminatiepraktijken, kunnen door contacten via de sport worden weggenomen.

### 1.2. Doelgroepen

Onder minderheden worden de bevolkingsgroepen verstaan die in de Minderhedennota zijn vermeld. Hier worden genoemd: Surinamers en Antillianen, Molukkers en buitenlandse migranten en hun gezinnen, alsmede vluchtelingen uit diverse delen van de wereld, zigeuners en woonwagenbewoners. Ook aan andere etnische groepen die in een vergelijkbare maatschappelijke situatie verkeren, zoals bij voorbeeld Chinezen en Pakistani zal in het sportbeleid voor minderheden aandacht worden geschonken.

### 1.3. Voorgestelde hoofdlijnen

Met de in april 1983 uitgebrachte notitie «Voorgestelde hoofdlijnen van het sportbeleid voor minderheden» zijn de meest betrokken overheidsinstanties en organisaties van particulier initiatief en inspraakorganen op het welzijnsterrein van minderheden op de hoogte gesteld van de voornemens terzake. Mede naar aanleiding van de hierop ontvangen reacties is het beleid bijgesteld. In hoofdstuk 4 en 5 zal dat nader worden uiteengezet.

De ontwikkelingen in de sfeer van de sportieve recreatie hebben ertoe geleid dat het sportbegrip in de laatste jaren ruimer is geworden, in die zin dat vormen van spel daarin een plaats hebben gevonden. Op gemeentelijk niveau wordt de verruiming in maatschappelijke verschijningsvorm al langer erkend.

Mede door de toegenomen vrijetijd is het onderscheid tussen sport en recreatie meer en meer vervaagd en is er een steeds grotere variatie aan vrijetijdsactiviteiten met een sportieve dimensie ontstaan. Ook voor leden van minderheidsgroepen is dit het geval. Het begrip vrije tijd is voor velen van hen nog onbekend of erg nieuw en zij die in hun land van herkomst nog nauwelijks met sport, als fenomeen zoals dat in Nederland bekend is, in aanraking zijn geweest, kennen bovendien nauwelijks onderscheid tussen sport en lichamelijk actieve vormen van spel en recreatie. Voor veel leden van etnische groeperingen waarop het beleid zich richt, geldt dat de doelstellingen van het sportbeleid gemakkelijker kunnen worden gerealiseerd vanuit een bredere dan uitsluitend op sport geconcentreerde benadering. Met name voor vrouwen en meisjes die de islamitische godsdienst aanhangen is dit het geval, bij voorbeeld door combinaties met sociaal-culturele activiteiten. Wanneer de aangeboden activiteiten een meer recreatief karakter dragen, er in gezinsverband aan kan worden deelgenomen of er een zeker nuttigheidsaspect aan verbonden is, bij voorbeeld leren zwemmen of fietsen, dan is – zo leert de praktijk – de drempel niet te hoog.

## 2. EEN SITUATIESCHETS

In het kort wordt een beschrijving van de situatie op het gebied van de sport voor minderheidsgroepen gegeven. Voor een uitvoerige beschrijving van algemene problemen waarmee de minderheden in Nederland worden geconfronteerd, en een uiteenzetting van het door de regering voorgenomen minderhedenbeleid kan worden verwezen naar de reactie van de regering op het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid van maart 1980, de ontwerp-Minderhedennota van april 1981 en de definitieve Minderhedennota van september 1983.

### 2.1. Sportbeoefening door minderheden

Een voor de beleidsontwikkeling noodzakelijk cijfermatig en wetenschappelijk onderbouwd inzicht in het behoeftepatroon en de problematiek met betrekking tot de sportbeoefening en de vrijetijdsbesteding door minderheden in het algemeen of uit één nationaliteit bestaande groepen is slechts gedeeltelijk beschikbaar.

Met name grotere gemeenten hebben onderzoek naar sportbeoefening door minderheden verricht, terwijl in een aantal kleinere gemeenten projecten op het gebied van sport door minderheden zijn uitgevoerd, die eveneens gegevens hebben opgeleverd.

Ten aanzien van de feitelijke sportdeelname is bekend dat er op vele plaatsen in het land en in diverse takken van sport door leden van minderheidsgroepen initiatieven zijn genomen om te komen tot actieve sportbeoefening.

Een globale inventarisatie uit 1980 in de gemeente Utrecht, Rotterdam en Den Haag naar de participatie van minderheden in de sport leverde als gegeven op dat het percentage minderheden dat in verenigingsverband sport bedrijft, varieert van 1 tot 5%. Voetbal scoorde daarbij het hoogst.

In de gemeente Haarlem is in 1982 een onderzoek uitgevoerd door de Interfaculteit Lichamelijke Opvoeding (IFLO) van de Vrije Universiteit van Amsterdam. Daaruit bleek dat 0,5% van de in Haarlem verblijvende Turken en Marokkanen als georganiseerde sportbeoefenaar, d.w.z. als lid van een sportvereniging geregistreerd staan.

Ook in de gemeente Amsterdam is zeer recent een onderzoek met medewerking van de IFLO uitgevoerd. De resultaten daarvan waren bij het uitbrengen van deze nota nog niet bekend.

Gebleken is ook uit het inventarisatie-onderzoek in de gemeente Rotterdam dat voor sportieve en recreatieve activiteiten en spelactiviteiten onder minderheidsgroepen een grote belangstelling bestaat. Zo wordt in ruime mate gebruik gemaakt van het activiteitenaanbod van speeltuinverenigingen. Openbare basketbalvelden, trapveldjes, speelplaatsen, parken en dergelijke blijken in een grote behoefte te voorzien. De recreatie-uren van zwembaden worden door veel leden van minderheidsgroepen bezocht, afhankelijk van de woonwijk waarin het zwembad is gelegen, zelfs oplopend tot 40% van het totaal aantal bezoekers.

Her en der in het land worden ook recreatieve evenementen met een sportief karakter door minderheidsgroepen georganiseerd. Deze activiteiten waaraan de deelneming door vrouwen veelal groter is dan bij pure sportactiviteiten, bieden de plaatselijke bevolking de gelegenheid tot kennismaking met de cultuur van de betreffende minderheidsgroep. Uit de kring van woonwagengewoners zijn voorbeelden bekend, waarbij de uit de sportbeoefening door woonwagengewoners voortvloeiende contacten – met name voetbal – sterk hebben bijgedragen tot het volledig accepteren van de woonwagenkinderen op de scholen, een situatie die klaarblijkelijk niet vanzelfsprekend is.

Landelijke sport- en recreatie-activiteiten worden georganiseerd voor de eigen minderheidsgroep, zoals door de Antilliaanse Sport Raad. Al enkele jaren verleent het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) daarbij een financiële tegemoetkoming. Zowel door Turken als Marokkanen is een eigen voetbalcompetitie opgezet waaraan door Turkse c.q. Marokkaanse verenigingen wordt deelgenomen. Een aantal Turkse sportverenigingen heeft zich verenigd in een landelijke federatie. In het verleden is er eveneens sprake geweest van plannen tot oprichting van een Molukse Sportfederatie.

Naast zo'n afzonderlijke organisatiestructuur zijn er verenigingen bestaande uit leden van één minderheidsgroep die zijn aangesloten bij een erkende landelijke sportorganisatie. Ook komt het voor dat leden van een minderheidsgroep – veelal op eigen verzoek – een afzonderlijk team vormen binnen een sportvereniging.

De voetbalsport mag dan misschien de grootste aanhang onder deze groep sportbeoefenaren hebben verworven, ook in andere takken van sport treft men leden van minderheidsgroepen aan, zoals bij atletiek, baseball, basketbal, cricket, krachtsport en verdedigingssporten, dammen, badminton, zwemmen, volleybal, enz.

In het algemeen kan gesteld worden dat het verhoudingsgewijs om geringe aantallen sportbeoefenaren gaat en dat de verenigingen waarbinnen minderheidsgroepen zich hebben verenigd, klein zijn met vaak weinig levensvatbaarheid. Men heeft zich niet in groten getale tot de georganiseerde sport gewend en het deelnemingspercentage aan sport in verenigingsverband ligt dientengevolge veel lager dan dat van de totale Nederlandse bevolking, maar ook lager dan dat van sociaal-economisch vergelijkbare categorieën in onze samenleving.

De deelname van vrouwen blijft nog sterker achter dan die van mannen. Vooral onder de Turkse en Marokkaanse bevolkingsgroepen is dit het geval.

De thans beschikbare gegevens over de deelneming aan sportactiviteiten buiten het kader van de georganiseerde sport tonen aan dat leden van minderheidsgroeperingen zich veelal tot deze open vormen van sport wenden.

Lokale instellingen voor etnische groepen en woonwagenbewoners, instellingen uit het club- en buurthuiswerk en jeugd- en jongerenwerk en gemeentelijke diensten voor sport en recreatie zijn op dit terrein uitvoerend of in ondersteunende zin actief.

Een waardevolle stimulerende factor voor met name jeugdigen onder de minderheden om aan sportactiviteiten deel te nemen is het contact dat met deze vormen van vrijetijdsbesteding tot stand komt via onder meer de lessen lichamelijke oefening in de internationale schakelklassen (klassen van 12- tot 16-jarigen, die niet of gebrekkig Nederlands spreken), dan wel in het reguliere onderwijs.

## **2.2. Beleid**

Ten aanzien van het sportbeleid voor minderheden kan gezegd worden dat door de betrokken partners i.c. de overheden en particuliere organisaties – uitzonderingen daargelaten – tot op heden nog weinig actief beleid gevoerd wordt, hoewel er signalen zijn dat hierin op korte termijn verandering gaat komen. Zo is er in 1983 een beleidswijziging doorgevoerd bij de Stichting Nationale Sporttotalisator (SNS) waardoor sportorganisaties financiële ondersteuning kunnen verkrijgen bij projecten op het gebied van stimulering sportdeelneming voor minderheden.

De uitgangspunten voor een mogelijk te voeren beleid van overheden en instanties van particulier initiatief verschillen bovendien nogal. Enerzijds wordt het standpunt aangehangen dat er in formele zin geen belemmeringen aanwezig zijn voor etnische groeperingen en woonwagenbewoners om aan sportactiviteiten deel te nemen en een specifiek toegankelijkheidsbeleid voor deze bevolkingsgroepen derhalve niet gewenst is. Anderzijds bestaat de opvatting dat de achterstanden die er op het gebied van deelneming aan sport en recreatieve, sportieve activiteiten bestaan, dienen te worden weggenomen en de Nederlandse sportwereld en andere instellingen met een sportaanbod zich meer zullen moeten openstellen voor minderheden, hetgeen om een specifiek drempelbeleid en een gericht stimulerings- en ontwikkelingsbeleid vraagt. Binnen deze extremen wordt dan nog een scala aan tussenliggende varianten aangetroffen.

Tot op heden is er voornamelijk door een beperkt aantal gemeenten, sportorganisaties, organisaties uit het sociaal cultureel werk en welzijnsorganisaties op het gebied van migranten en woonwagenbewoners specifiek aandacht aan de sport door minderheden geschonken door informatie te verzamelen, voorlichting te verstrekken en activiteiten te organiseren.

Meest verstrekkende maatregelen in dit kader zijn genomen door de vier grote gemeenten. De financiering hiervan is mogelijk gemaakt deels uit eigen middelen, deels met de gelden die door het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor een specifiek minderhedenbeleid beschikbaar zijn gesteld. In 1981 stelde het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur bovendien een bedrag beschikbaar voor experimenten in de vier grote steden op het gebied van sportbeoefening door minderheden, een vorm van ondersteuning die in de jaren daarna werd voortgezet.

In diverse andere gemeenten is een voorzichtig begin gemaakt met onder andere de organisatie van sportieve activiteiten voor minderheidsgroepen.

Als voorbeelden kunnen worden genoemd gemeenten als Veenendaal, Oss, 's-Hertogenbosch, Boxmeer, Haarlem, Arnhem en Ede, waar onlangs ontwikkelingsprojecten zijn uitgevoerd met ondersteuning van de Stichting Spel en Sport (SSS). Deze projecten waren er geheel of ten dele op gericht het gemeentelijk beleid op het gebied van sport voor minderheden te helpen ontwikkelen en stimuleringsactiviteiten uit te voeren.

In de gemeente Utrecht en in diverse organisaties op sociaal cultureel terrein is de Landelijke Dienst Beweging, Recreatie en Spel (BRES) behulpzaam bij de ontwikkeling van activiteiten voor minderheidsgroeperingen.

### **3. KNELPUNTEN**

#### **3.1. Algemeen**

Uit de beschrijving van de huidige situatie op het gebied van sportbeoefening voor minderheden kan een aantal knelpunten worden afgeleid die soms nog worden versterkt door de groeiende intolerantie onder de bevolking ten opzichte van minderheidsgroepen. In hoofdpunten samengevat hebben deze knelpunten betrekking op de volgende aspecten:

- de mate, waarin kan worden beschikt over voorlichting en informatie in de diverse mogelijkheden van sport voor minderheden;
- drempels op sociaal-economisch en cultureel gebied die participatie van minderheden in sport in de weg staan;
- de beschikbaarheid en inrichting van benodigde voorzieningen, zoals leiding en begeleiding, en organisatorische voorzieningen.

Ofschoon niet ieder knelpunt voor elke specifieke minderheidsgroep in dezelfde mate zal gelden, is getracht onderstaand een algemeen geldend beeld te schetsen.

#### **3.2. Voorlichting en informatie**

Alvorens mensen kiezen voor sportbeoefening en deelneming aan recreatieve, sportieve activiteiten zullen ze tenminste geïnformeerd moeten zijn over de (keuze) mogelijkheden en de betekenis die deze vormen van vrijetijdsbesteding kunnen hebben. Met name voor hen die niet eerder met sport in aanraking zijn geweest, zal de onbekendheid met hetgeen sport biedt zoveel mogelijk moeten worden weggenomen. De voorlichting en informatie die op dit terrein wordt verstrekt, is te weinig op etnische groeperingen en woonwagengewoners afgestemd. Met schriftelijke informatie worden degenen die moeite hebben met lezen, niet bereikt, en zij die het Nederlands niet machtig zijn, hebben alleen baat bij informatie in de eigen landstaal.

Voor instanties en organisaties die activiteiten voor leden van minderheidsgroepen willen starten of naar openstelling van het bestaande aanbod willen streven, is er nog nauwelijks gericht voorlichtingsmateriaal ontwikkeld. Men heeft in het algemeen onvoldoende weet van het bestaan van organisaties die dat gebrek aan informatie zouden kunnen wegnemen of van faciliteiten, waarvan men gebruik kan maken (b.v. de tolkencentra).

#### **3.3. Drempels op sociaal-economisch en cultuur gebied**

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de leefsituatie van minderheden in Nederland op verschillende punten negatief afsteekt bij die van andere bevolkingsgroepen.

De werkloosheid heeft veelal ernstiger vormen aangenomen dan onder andere bevolkingsgroepen en de werkenden onder de minderheidsgroepen verrichten veelal ongeschoolde arbeid en behoren dientengevolge tot de laagstbetaalden in onze samenleving. De financiële speelruimte tot een actieve invulling van de vrijetijd voorzover daar kosten mee gemoeid zijn, is daardoor zeer beperkt of ontbreekt geheel.

Daar komt nog bij dat lidmaatschappen en contributiegelden voor velen van hen nieuw zijn, hetgeen een extra drempel betekent.

Religieuze overwegingen en culturele tradities, zoals opvattingen over het maatschappelijk functioneren van de vrouw kunnen sterk belemmerend werken. De bevordering van deelneming aan sportbeoefening en aan sport

verwante recreatie-activiteiten door vrouwen en meisjes kan bij sommige minderheidsgroepen een breuk met de eigen culturele en godsdienstige waarden tot gevolg hebben.

Mede op grond van ervaring opgedaan in andere maatschappelijke sectoren, kan worden gesteld dat psychologische drempels tot aanmelding bij verenigingen of tot deelneming aan activiteiten samen met leden van de plaatselijke bevolking vaak erg hoog zijn.

Hoewel formeel gesproken geen belemmeringen aanwezig zijn en wettelijk ook niet zouden worden toegestaan, blijken er, zoals hierboven beschreven, voor velen aanzienlijke barrières tot een sport, spel, en recreatieve, sportieve activiteiten doen te bestaan.

### **3.4. Voorzieningen**

#### **3.4.1. Leiding en begeleiding**

Met betrekking tot leiding en begeleiding van sportactiviteiten manifesteert zich eveneens de achterstandsituatie waarin minderheden verkeren. Het fungerende sporttechnisch (trainers, sportleiders, e.d.), bestuurlijk en wedstrijdorganisatorisch kader dat voor het overgrote deel uit vrijwilligers bestaat, is in het algemeen onvoldoende opgeleid om de betrokken doelgroepen bij de sport te kunnen betrekken. Ook het vrijwillig kader dat uitvoerend en beleidsmatig werkzaam is met sport, aan sport verwante spelactiviteiten en recreatieve bezigheden in sectoren van het sociaal cultureel werk, en welzijnswerk voor minderheden, is veelal onvoldoende toegerust. Aan opgeleid vrijwillig kader, gerecruteerd uit de kring van de minderheden zelf, is een grote behoefte, met name op het bestuurlijk en sporttechnisch vlak ten behoeve van eigen, categoriale organisaties.

Zowel in de diverse vrijwillige opleidingen als in de beroepsopleidingen op het onderhavige beleidsterrein wordt echter geen of weinig aandacht aan deze groepen besteed. Bovendien verhinderen taalbarrières en drempelvrees niet zelden de deelname aan vrijwilligersopleidingen door individuele leden van minderheidsgroepen. Ook bestaande opleidingen voor vrijwilligers op het gebied van sport en recreatie in het sociaal-cultureel werk zijn onvoldoende toegesneden op de minderhedenproblematiek. Op het gebied van de sportmedische begeleiding bestaan – voor zover bekend – geen specifieke knelpunten voor leden van minderheidsgroepen.

#### **3.4.2. Organisatorische voorzieningen**

Ten aanzien van sportorganisatorische voorzieningen kan gezegd worden dat – zowel op landelijk, regionaal als lokaal niveau en zowel bij organisaties van particulier initiatief als bij overheidsinstanties – nog in onvoldoende mate aan minderheden aandacht wordt geschonken. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag. Onvoldoende bekendheid met de problematiek van minderheden in het algemeen en op het gebied van de sport en onbekendheid met de verschillen die zich daarbij voordoen tussen de diverse specifieke minderheidsgroepen speelt daarbij zeker een rol. Dit geldt zowel voor bestuurders van de sportorganisaties, verenigingen, etc. als voor leiding van bij sport betrokken overheidsinstanties. Veelal beschikt men ook niet over informatie over de wensen tot sportbeoefening van allochtone inwoners en woonwageneigenaren.

Voorts is bekend dat bestaande, algemene organisaties en instanties op het terrein van de sport weinig uitnodigend overkomen voor leden van minderheidsgroepen.

Steeds meer worden sportieve, recreatieve activiteiten en aan sport verwante spelactiviteiten georganiseerd door organisaties uit het club- en buurthuiswerk en uit het jeugd- en jongerenwerk, door wijkverenigingen en speeltuinverenigingen. Op zich is dit een verheugend verschijnsel, zij het dat in het algemeen bij de organisatie van die activiteiten weinig rekening wordt gehouden met de deelneming door etnische groeperingen en woonwageneigenaren.

Soms ontbreken ook de benodigde middelen aan bestaande organisaties en instanties om leden van minderheden op verantwoorde wijze onderdak te bieden.

Met betrekking tot eigen sportverenigingen van minderheidsgroepen valt te constateren dat hulp van buitenaf voor de oprichting meestal noodzakelijk is, terwijl die vorm van ondersteuning in het algemeen niet beschikbaar is. Is men er desondanks in geslaagd een eigen vereniging op te bouwen dan betreft het in de regel erg kleine en diensgevolge tamelijk gebrekkig functionerende organisaties. De gewenste ondersteuningsmogelijkheden bij de opbouw of bij de verbetering van de levensvatbaarheid van eigen verenigingen ontbreken nagenoeg dan wel zijn onvoldoende afgestemd op de specifieke problematiek van minderheden in sport.

Door de etnische groeperingen wordt het als een gemis ervaren dat van overheidswege geen ondersteuning wordt verstrekt voor categoriale organisatiestructuren op regionaal en landelijk niveau. Het verstrekken van structurele financiële bijdragen ten behoeve van eigen organisatorische voorzieningen met name op landelijk niveau wordt door de migranten dan ook met klem bepleit.

## **4. UITGANGSPUNTEN**

### **4.1. Algemeen**

Over de waarden verbonden aan sportbeoefening is in de inleiding van deze nota al een en ander gezegd.

Andere uitgangspunten van het sportbeleid voor minderheden zijn ontleend aan het algemeen beleid van de rijksoverheid, zoals weergegeven in de Minderhedennota van de regering van 1983. Het in voorbije jaren voor sommige minderheidsgroepen gehanteerde uitgangspunt van tijdelijk verblijf in Nederland is verlaten. De nagestreefde integratie met behoud van eigen identiteit in het minderhedenbeleid van de regering is meer genuanceerd in die zin dat van leden minderheidsgroepen wordt verlangd de basiswaarden en -normen van de omringende samenleving te respecteren en zich bepaalde sociale vaardigheden eigen te maken.

De totstandkoming van een multiculturele samenleving waarin van beide zijden – zowel minderheid als meerderheid onder de bevolking – aanpassingen gevraagd zullen worden, is daarvoor in de plaats gekomen. Algemene diensten en voorzieningen dienen meer te worden toegesneden op de behoefte en verlangens van minderheden, zodat de geïsoleerde positie van deze groepen wordt opgeheven.

De sterk wisselende mate van concentratie van leden van etnische groeperingen in de diverse regio's en gemeenten in ons land alsook de grote verschillen tussen de diverse generaties zullen bij de uitvoering van het beleid een belangrijk punt van aandacht dienen te zijn.

### **4.2. Sportbeleid voor minderheden**

Sportbeoefening en deelneming aan sportieve, recreatieve activiteiten dient voor iedereen, leden van minderheidsgroepen niet uitgezonderd, mogelijk te zijn. De sociale functie die, zoals geconstateerd, aan sport en spelvormen met een wedstrijd- en/of bewegingscomponent is verbonden, maakt dat een belangrijke rol aan sport wordt toegekend bij de bevordering en versteviging van contacten tussen minderheidsgroepen en de rest van de bevolking.

Daarom zullen de mogelijkheden voor participatie van leden van minderheidsgroepen aan deze activiteiten moeten worden vergroot. Een voorkeursbehandeling om een achterstand of slechte aanvangspositie te compenseren is dan soms gerechtvaardigd. Vertaald naar het sportbeleid voor minderheden betekent dit dat er langs twee beleidslijnen te werk zal worden gegaan.

A. De openstelling en tolerantie in de sportwereld voor leden van minderheidsgroepen zal worden bevorderd en de toegankelijkheid worden vergroot. Instellingen en instanties die in hun programma een aanbod van sportieve, recreatieve activiteiten hebben opgenomen, zullen de deelneming door minderheden moeten nastreven. Het is deze richting van beleidsontwikkeling die belangrijk geacht moet worden in verband met de relatiebevorderende functie van sport. Immers alleen als een redelijke mate van deelneming aan het bestaande aanbod op dit terrein gerealiseerd wordt, kan de verwachting bestaan dat processen als het wederzijds erkennen en begrijpen en verhoging van eigenwaarde optreden.

B. Ten einde een gelijkwaardige plaats te realiseren en volwaardige ontplooiingskansen te bieden zullen met inachtneming van de eigen cultuur en behoefte van minderheidsgroepen specifieke voorzieningen en eigen organisatiestructuren vooral op lokaal niveau tot stand kunnen komen. Veel leden van minderheidsgroepen zullen daardoor eerder worden uitgenodigd aan sportactiviteiten mee te doen of er in een vertrouwde omgeving mee kennis te maken. De behoefte daartoe lijkt in ruime mate aanwezig.

In het sportbeleid voor minderheden zal eveneens in het algemeen beleid op dit terrein een sterk accent worden gelegd op de zelfwerkzaamheid van de vrijwilliger. Ook de leden van minderheidsgroepen zullen zoveel mogelijk op eigen kracht met inzet van vrijwilligers uit eigen gelederen aan hun verlangens vorm moeten geven. Hulp van de rijksoverheid kan slechts aanvullend en in de regel op tijdelijke basis worden verstrekt.

Een verantwoord sportbeleid voor minderheden zal voldoende samenhang in het voorzieningen- en activiteitenpatroon ten behoeve van minderheden moeten bezitten. Bij de uitvoering zal rekening moeten worden gehouden met onderlinge en interne verschillen die bij minderheidsgroepen ten aanzien van sportactiviteiten worden aangetroffen. Bereikbaarheid van voorzieningen en activiteiten in zowel geografisch (dicht bij de mensen) voor wie ze bestemd zijn, psychologisch (mensen moeten zich erin kunnen herkennen) als financieel (de deelneming moet betaalbaar blijven) opzicht dient te worden nagestreefd.

Het tot de minderheden gerekende deel van de bevolking dient voldoende inspraak te hebben bij de totstandkoming van dat specifieke beleid, hetgeen onder meer impliceert dat ruimte gelaten dient te worden voor bijstelling en vernieuwing van het beleid, te meer daar het een beleidsterrein betreft dat nog sterk in ontwikkeling is en waarvan relatief nog weinig bekend is. Een gedifferentieerd beleid op lokaal niveau zal daarbij een belangrijk aandachtspunt zijn.

Op basis van de hierboven weergegeven uitgangspunten en randvoorwaarden kan de *hoofddoelstelling* van het sportbeleid voor minderheden als volgt worden weergegeven.

«Het bevorderen dat leden van minderheidsgroepen – naar eigen keuze en aanleg – op verantwoorde wijze aan sportactiviteiten kunnen deelnemen dan wel op andere wijze daarbij betrokken kunnen zijn.» Nadere uitwerking van deze algemene doelstelling zal plaatsvinden in hoofdstuk 5 waarbij zal worden ingegaan op de in hoofdstuk 3 beschreven knelpunten die zich bij de sport- en spelbeoefening en deelneming aan sportieve, recreatieve activiteiten van minderheden voordoen.

#### **4.3. Verantwoordelijkheden**

In samenhang met het beleid van provinciale en lokale overheid en particuliere organisaties zal het sportbeleid van de rijksoverheid – zoals gezegd – zich zoveel mogelijk richten op het optimaliseren van de toegankelijkheid van de sport.

De rijksoverheid richt zich daarbij op landelijke taken met een stimulerend en voorwaardenscheppend karakter. Het gaat daarbij allereerst om de bevordering en instandhouding van de landelijke steunfuncties op dit terrein. Onderzoek, studie en documentatie, voorlichting, kadervorming en begeleiding worden gerekend tot de belangrijkste steunfuncties.

Ook het landelijk uitvoerend werk waaronder experimenten en activiteiten worden verstaan, die naar hun aard of schaal op landelijk niveau dienen te worden uitgevoerd, wordt tot de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid gerekend. Deze verantwoordelijkheden brengen uiteraard met zich mee dat wordt zorggedragen voor de totstandkoming van een voor alle betrokkenen bevredigende coördinatie van beleid.

Naast de rijksoverheid hebben lagere overheden en particuliere organisaties taken op dit beleidsterrein. De provinciale overheid richt zich in dit verband met name op de invulling van ondersteunende taken met een bovenlokaal karakter.

Het particulier initiatief neemt veelal de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van taken. De gemeenten nemen evenwel ook uitvoerende taken op zich naast de van oudsher belangrijke voorwaardenscheppende taak op lokaal niveau in de vorm van b.v. het beschikbaar stellen van sportvelden, sportzalen, zwembaden en andere ruimtelijke voorzieningen.

Nadere afstemming van taken kan zo nodig plaatsvinden binnen de daarvoor gebruikelijke kaders van het sportbeleid en het welzijnsbeleid voor minderheden.

## **5. BELEIDSVOORNEMENS**

### **5.1. Algemeen**

Op basis van de in het voorgaande geformuleerde hoofddoelstelling en uitgangspunten zijn de hieronder verwoorde beleidsmaatregelen voorgenomen. Een drietal kernpunten in het beleid staat daarbij centraal:

- A. Promotieprogramma;
- B. Openstelling en ondersteuning van algemene en categoriale voorzieningen;
- C. Stimulering van vrijwilligersinbreng.

Een nadere uitwerking van de beleidsvoornemens is veelal nog nodig. Aan het Nationaal Sport Overleg is reeds toegezegd hiervoor een landelijke werkgroep in het leven te roepen die daaromtrent adviezen kan uitbrengen. De inbreng van de lagere overheden, georganiseerd sport, en de minderheden zelf is daarbij essentieel.

### **5.2. Promotieprogramma**

Zoals reeds bij het uitbrengen van de notitie «Accenten Sportbeleid» werd aangekondigd zal een landelijk promotieprogramma op het gebied van sport door minderheden worden ontwikkeld voor het jaar 1986.

Met deze landelijke aanpak wordt beoogd de reeds ontwikkelde en nog te starten lokale plannen te ondersteunen en een zo groot mogelijk deel van de bevolking te bereiken, ook in gemeenten waar het aantal leden van minderheidsgroepen te klein is om specifieke lokale projecten op te zetten. Aan de relatie tussen het landelijk promotieprogramma en de op lokaal niveau gestimuleerde en reeds op gang gekomen activiteiten wordt veel belang gehecht. De effecten van landelijke publiciteit dienen uiteindelijk toch te resulteren in initiatieven van individuen, groepen of organisaties op plaatselijk vlak.

Ten einde het effect van de landelijke promotie zo groot mogelijk te doen zijn is het gewenst een accent te leggen op een bepaalde periode. Het zwaartepunt van het programma zal daarom gelegen zijn in het jaar 1986.

Gelijkwaardige deelneming van minderheden in sport vraagt een sfeer van openstelling voor initiatieven in die richting en ontvankelijkheid. Met de landelijke campagne zal ernaar worden gestreefd de daarvoor benodigde attitude bij betrokkenen te creëren. Uitgebreide publiciteit en voorlichting gericht op zowel minderheidsgroepen als meerderheid van bevolking en stimulering van de organisatie van en deelneming aan activiteiten vormen de voornaamste ingrediënten van de campagne, die in de loop van 1985 nader zal worden uitgewerkt in overleg met betrokken beleidspartners.

Binnen het landelijke programma dient ruimte te zijn voor lokaal gerichte meer specifieke promotie. Dit zal worden gekoppeld aan de ondersteuning van organisaties die activiteiten willen organiseren op plaatselijk niveau (zie paragraaf 5.3). Meestal zullen potentiële deelnemers en organisaties zich eerst in algemene zin moeten oriënteren op het gebied van sport. Specifieke aandachtspunten, waarmee in dit verband rekening dient te worden gehouden, zijn:

- de grote verscheidenheid aan minderheidsgroepen;
- de taalproblematiek die veelal benadering in de moedertaal noodzakelijk maakt;
- de grote verschillen in behoefte aan deelneming, al dan niet in categoriaal verband, tussen de diverse minderheidsgroepen;
- de grote verschillen in behoefte en mogelijkheden tot deelneming tussen de verschillende generaties en tussen mannen en vrouwen van dezelfde minderheidsgroepering;
- de vrij sterke mate van concentratie in steden.

De doelgroep van het promotieprogramma mag niet beperkt blijven tot de minderheidsgroepen. Een ruime plaats zal worden ingeruimd voor de benadering van de reeds aanwezige, algemene organisaties ten einde openstelling voor minderheden te bewerkstelligen en zo nodig speciale opvang te stimuleren. Daarbij zal aandacht moeten worden geschonken aan bestaande drempels, beschikbare faciliteiten bij de toetreding van minderheden en de verschillende vormen van deelneming van minderheidsgroepen bij sportieve, recreatieve activiteiten en in de sport al dan niet in (eigen) verenigingsverband.

In het kader van het landelijk programma past ook de verspreiding van onderzoeksgegevens op het gebied van sport en minderheden.

Een eerste onderzoek naar het sport- en vrijetijdsgedrag van minderheden (in casu Turken en Marokkanen) is in 1983 al van start gegaan ten einde bij de verdere vormgeving van het beleid over meer gegevens te kunnen beschikken. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Sociaal-geografisch Instituut van de Universiteit van Amsterdam. De onderzoeksresultaten zullen in de loop van 1985 worden gepubliceerd.

In hoeverre in later stadium nader onderzoek gewenst is zal mede op grond van de behoefte daartoe onder minderheidsgroepen zelf en betrokken beleidspartners worden bepaald.

### **5.3. Openstelling en ondersteuning van algemene en categoriale voorzieningen**

De voornemens bij dit kernpunt hebben betrekking op:

- ontwikkeling van ondersteuningsmogelijkheden;
- subsidiëring van landelijke activiteiten;
- ontwikkelingsprojecten.

#### **5.3.1. Ontwikkeling van ondersteuningsmogelijkheden**

Ten behoeve van de ondersteuning aan instanties en organisaties op het gebied van de sport zullen landelijke consultants worden aangesteld. De belangrijkste taak voor deze functionarissen is het bieden van beleidsmatige ondersteuning in het kader van het stimuleringsbeleid.

Na overleg met de landelijke steunfunctie-organisaties zal worden bepaald hoe deze consultants zullen worden ingezet alsook in samenhang hiermee in hoeverre deze organisaties door interne taakverschuivingen mede vorm kunnen geven aan de vervulling van steunfunctietaken op het onderhavige beleidsterrein.

In het kader van het stimuleringsbeleid zullen landelijke organisaties in de gelegenheid worden gesteld door middel van een financiële bijdrage voor een beperkte periode lokale sportieve, recreatieve activiteiten voor leden van minderheidsgroepen mede tot stand te brengen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat na afloop van die periode de betrokkenen in staat zullen zijn op de gebruikelijke wijze de activiteiten voor leden van minderheidsgroepen voort te zetten en een beroep op verdere financiële ondersteuning bij de rijksoverheid achterwege kan blijven.

Evaluatie van de ondersteunde activiteiten zal tevens informatie opleveren over de ontwikkelingen, initiatieven en vernieuwingen die er in dit verband voor en door etnische groeperingen en woonwagengedwonnen tot stand komen.

Vooruitlopend op het promotieprogramma in het jaar 1986 zal reeds in 1985 worden gestart met de uitvoering van deze stimuleringsmaatregel waarbij aan landelijke organisaties met voldoende draagvlak voor lokale promotie en ondersteuning bij projecten de gelegenheid wordt geboden om bij voorkeur in samenwerking met plaatselijke organisaties een projectaanvraag in te dienen.

### 5.3.2. *Subsidiëring van landelijke activiteiten*

Op incidentele basis zullen bijdragen worden verstrekt voor de organisatie van landelijke activiteiten. Het gaat hier om de experimenten, bij voorbeeld gericht op de introductie van sportieve, recreatieve activiteiten die in Nederland onbekend zijn en landelijke manifestaties van minderheidsgroepen. Door laatstgenoemde vorm van activiteiten worden leden van een minderheidsgroepering in staat gesteld kennis te maken in de praktijk met diverse sport- en recreatievormen, zoals die in Nederland worden beoefend. De stimulerende werking op deelneming aan soortgelijke activiteiten nadien op lokaal niveau en de landelijke publiciteit onder de desbetreffende bevolkingsgroep, die inherent is aan dit soort evenementen, vormen voldoende basis om hieraan mee te werken. In overleg met het Ministerie van Landbouw en Visserij zal dit voornemen worden uitgevoerd.

De rijksoverheid staat ten aanzien van een landelijke dan wel regionale, categoriale organisatiestructuur geen stimulerend beleid voor.

Het draagvlak voor zo'n structuur op landelijk niveau is daarvoor te gering en zou leiden tot een ongewenste differentiatie in groepsspecifieke landelijke tak-van-sport organisaties. Een dergelijke versnippering van deskundigheid, beschikbare mankracht en financiële middelen is bovendien niet in het belang van de minderheden en zou de ontwikkeling van het sportbeleid voor minderheden niet ten goede komen. Ondersteuning van onafhankelijke landelijke, categoriale organisaties zal derhalve niet plaatsvinden.

Nader zal worden bestudeerd in hoeverre onder auspiciën van de Nederlandse Sport Federatie (NSF) op dit specifieke terrein voorzieningen tot stand kunnen komen binnen de bestaande algemene organisatorische kaders van de sport.

Overleg met beleidspartners en vertegenwoordigers van minderheden zal daartoe binnenkort van start gaan. Op welke wijze aan dergelijke voorzieningen door de rijksoverheid kan worden bijgedragen zal in dat overleg nog worden gezien.

### 5.3.3. *Ontwikkelingsprojecten*

In het kader van een ontwikkelingsproject is het mogelijk expliciet aandacht te schenken aan de bevordering van de sport- en spelbeoefening door minderheden.

Het voornemen bestaat daartoe middelen beschikbaar te stellen aan de SSS en de BRES die in samenwerking met de aanvragende organisaties zorgdragen voor de uitvoering van projecten. Landelijke sportorganisaties kunnen bij de ontwikkeling van projecten door middel van een aanvraag een beroep doen op de financiële middelen van SNS.

Reeds in 1985 zal een begin worden gemaakt met de uitvoering van dit voornemen, waarna het zwaartepunt zal komen te liggen in 1986, het jaar waarin het thema sport en minderheden centraal zal staan.

Uitgangspunten in de projecten zijn:

- de geboden ondersteuning is slechts van tijdelijke aard;
- het gaat om stimulering van sport en recreatieve, sportieve bezigheden en ontwikkeling van beleid ter zake;
- alle voorzieningen en activiteiten die in een project tot stand worden gebracht, zijn in beginsel selfsupporting;
- waar mogelijk zal worden samengewerkt met het lokale particulier initiatief.

#### **5.4. Stimulering van vrijwilligersinbreng**

Om te bevorderen dat voldoende leiding en begeleiding ten behoeve van sportbeoefening en deelneming aan recreatieve, sportieve activiteiten door minderheden beschikbaar komt, is het noodzakelijk aandacht te schenken aan de participatie van minderheden aan opleidingen.

In eerste instantie gaat het erom de deelneming van leden van minderheidsgroepen aan basisopleidingen voor vrijwilligers te bevorderen. In later stadium zal ook de deelneming aan voortgezette cursussen gestimuleerd moeten worden. Met name kan worden gedacht aan opleidingen in bij minderheidsgroepen populaire takken van sport, de recreatiesportleider A-opleiding en opleidingen voor bestuurlijk kader. Ook de spelleiderscursus en speeltuinleiderscursus komen in aanmerking.

Belangrijke instrumenten in dit kader zijn de verstrekking van voorlichting over deze opleidingen en gerichte werving van potentiële cursusdeelnemers. De wijze waarop dit vorm kan krijgen zal in overleg inzake opleidingen met de georganiseerde sport en andere betrokken instanties aan de orde gesteld worden.

Ten aanzien van de deelneming aan bestaande reguliere opleidingen blijken drempels aanwezig te zijn, die door veel leden van minderheidsgroepen niet gemakkelijk worden overwonnen.

De mogelijkheid om een cursus te volgen met leden van de eigen minderheidsgroep werkt zeker drempelverlagend en biedt bovendien de gelegenheid het cursuspakket af te stemmen op de behoeften van de deelnemers. In gebieden waar veel leden van minderheidsgroepen wonen zullen basisopleidingen voor een of meer bevolkingsgroepen van minderheden worden georganiseerd. Door de BRES en de SSS is daar reeds op experimentele basis een begin mee gemaakt.

Aan de hand van de resultaten en de getoonde belangstelling voor deze cursussen zal worden bepaald of voortzetting en uitbreiding van dit initiatief – ook naar andere soorten opleidingen binnen het onderhavige beleidsterrein – nodig is. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat per jaar een tiental specifieke cursussen wordt gegeven.

Contacten met instanties en organisaties in landen van herkomst van etnische groepen kunnen er wellicht toe leiden dat in die landen bestaande opleidingen in Nederland worden erkend, hetgeen de werkzaamheid in de sport van hen die zo'n opleiding vóór de komst naar Nederland hebben voltooid, zal bevorderen.

Op het gebied van opleidingen is speciale aandacht nodig voor de bevordering van de deelneming aan sportieve activiteiten door vrouwen uit minderheidsgroepen.

Om de participatie van leden van minderheidsgroepen aan algemene opleidingen te stimuleren en de start van specifieke cursussen voor minderheden mogelijk te maken alsmede om de specifieke problemen, die leden van minderheidsgroepen bij deelneming aan activiteiten kunnen ondervinden onder de aandacht van de docenten te brengen en in de reguliere opleidingsprogramma's te integreren zal een bijscholingsprogramma voor docenten worden ontwikkeld.

Tevens zal in het bestaande overleg tussen het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur worden bepleit te bewerkstelligen dat in het leerprogramma van het beroepsonderwijs op het gebied van sport en lichamelijke opvoeding aan de specifieke problemen van minderheden bij deelneming aan sport en sportieve, recreatieve activiteiten aandacht zal worden geschonken.

## 6. FINANCIERING

De beleidsvoornemens, die in het voorgaande hoofdstuk zijn genoemd, zullen worden gefinancierd binnen het bestaande budget voor sportbeleid en minderhedenbeleid van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

Met name voor het landelijke promotieprogramma in 1986 heeft de Stichting Nationale Sporttotalisator zich in beginsel bereid verklaard eveneens een bijdrage ter beschikking te stellen in het kader van het themabeleid voor de jaren 1985, 1986 en 1987.

De Nederlandse Sport Federatie heeft bovendien te kennen gegeven op het gebied van inkomstenverwerving via sponsoring haar medewerking te willen verlenen.

Mogelijkerwijs zal in de naaste toekomst op grond van verlaging van beschikbare budgetten bij de betrokken beleidsafdelingen van het Ministerie tot aanpassing van de genoemde bedragen of tot vermindering van een aantal voorgenomen beleidsmaatregelen moeten worden overgegaan. Hoewel het in de bedoeling ligt het voorgenomen beleid na 1986 zolang als nodig is te continueren, kunnen daarover thans geen exacte bedragen worden verstrekt.

Onderstaand schema geeft een overzicht van de bedragen, die zullen worden vrijgemaakt ten behoeve van de realisering van de voornemens in de jaren 1985 en 1986.

Financieel overzicht

|                                                                                   | 1985    | 1986      |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|-----------|
| A. <i>Promotieprogramma</i>                                                       | 140 000 | 500 000   |
| B. <i>Openstelling en ondersteuning van algemene en categoriale voorzieningen</i> |         |           |
| — ontwikkeling van ondersteuningsmogelijkheden                                    | 370 000 | 370 000   |
| — subsidiëring van landelijke, activiteiten                                       | p.m.    | p.m.      |
| — ontwikkelingsprojecten                                                          | 300 000 | 400 000   |
| C. <i>Stimulering van vrijwilligersinbreng</i>                                    | 75 000  | 75 000    |
| Totaal                                                                            | 885 000 | 1 345 000 |

De toenemende aandacht voor de positie van minderheidsgroepen in onze samenleving heeft ertoe geleid dat op het gebied van sport door minderheden de behoefte aan een visie van de rijksoverheid steeds meer wordt gevoeld.

Op diverse plaatsen in het land zijn er reeds initiatieven genomen door leden van minderheidsgroepen zelf, door gemeenten of door organisaties van particulier initiatief om minderheden tot sport of betrokkenheid daarbij te brengen. De deelneming van minderheden aan dit soort activiteiten blijft evenwel nog sterk achter bij die van de totale Nederlandse bevolking. Diverse oorzaken liggen daaraan ten grondslag.

Zo zijn leden van minderheidsgroepen vaak onvoldoende bekend met de mogelijkheden die sport en recreatieve, sportieve activiteiten bieden. De bestaande voorlichting is te weinig op minderheden afgestemd. Ook factoren van sociale, economische en culturele aard spelen vaak een belemmerende rol.

Hebben genoemde oorzaken vooral betrekking op de minderheden zelf, geconstateerd wordt dat bestaande drempels voor deze bevolkingsgroepen vaak ook gelegen zijn in het feit dat bestaande voorzieningen op het gebied van kadervorming en organisatie onvoldoende zijn toegesneden op de behoeften en specifieke onstandigheden van etnische groeperingen en woonwagengewoners. Ondersteuningsmogelijkheden bij de opbouw en verbetering van eigen verenigingen ontbreken nagenoeg. Op landelijk niveau wordt door de etnische groepen ondersteuning ten behoeve van een categoriale organisatiestructuur bepleit.

In het beleid van de rijksoverheid wordt ervan uitgegaan dat sportbeoefening voor ieder die dat wenst mogelijk moet zijn. Zowel van leden van minderheidsgroepen als van hen die deel uitmaken van de meerderheid van de bevolking zal dat aanpassingen vragen.

Benadrukt wordt dat de deelneming aan sport en spelactiviteiten vanwege de ongedwongen sfeer, waarin contacten tussen mensen worden gelegd een belangrijke bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een multiculturele samenleving, zoals de regering voorstaat, waarin zonder discriminatie een gelijkwaardige plaats is voor iedereen.

Vertaald naar het sportbeleid voor minderheden betekent dit dat is gekozen voor een tweesporenbeleid.

1. De openstelling en toegankelijkheid van algemene voorzieningen in de sport voor minderheden zal worden bevorderd.
2. Om een gelijkwaardige plaats te realiseren en volwaardige ontplooiingskansen te bieden zullen specifieke voorzieningen op het gebied van de sport en eigen organisatiestructuren vooral op lokaal niveau tot stand kunnen komen.

Het welslagen van het sportbeleid voor minderheden zal mede afhangen van de mate waarin beleidspartners en instellingen van particulier initiatief dit beleid ondersteunen.

In de nota wordt aangegeven dat overleg over inhoud en afstemming van beleid met andere overheden, particulier initiatief en de minderheden zelf nog zal plaatsvinden.

Vooruitlopend daarop worden maatregelen voorgesteld, die de rijksoverheid in het kader van de landelijke taken op het gebied van sport en minderheden ten uitvoer wil brengen. Een drietal kernpunten staat daarbij centraal:

### **A. Promotieprogramma**

Het zwaartepunt van het programma zal zoals aangekondigd in de notitie «Accenten Sportbeleid» gelegen zijn in 1986. Kleinschalige, lokale en landelijke promotie-activiteiten gericht op zowel minderheidsgroepen als de meerderheid van de bevolking zullen deel uitmaken van het programma.

*B. Openstelling en ondersteuning van bestaande en categoriale voorzieningen*

Ondersteuningsmogelijkheden in de vorm van landelijke consultants, subsidiëring van lokale initiatieven, ontwikkelingsprojecten, experimenten, e.d. zullen worden gecreëerd.

*C. Stimulering van vrijwilligersinbreng*

De participatie van minderheden aan algemene en de ontwikkeling van specifieke opleidingen zal ter hand worden genomen. In reguliere opleidingen zal aandacht worden geschonken aan de problematiek op het gebied van sport en minderheden.